

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

می خواهیم درباره محتوای کلی قرآن بیش تر بدانم ؛ چرا مردم جهان به قرآن رو می آورند؟

قرآن وحی نامه اعجاز آمیز الهی است که به زبان عربی، به عین الفاظ توسط فرشته وحی ، جبرئیل امین، از جانب خداوند و از لوح محفوظ، بر قلب و زبان پیامبر اسلام(ص) نازل شده است . این نزول هم اجمالاً یکباره و هم تفصیلاً در مدت بیست و سه سال صورت گرفته است و حضرت محمد (ص) آن را بر گروهی از اصحاب خود خوانده و کاتبان وحی (از میان اصحاب) آن را با نظارت مستقیم و مستمر حضرت(ص) نوشته اند و حافظان بسیار هم از میان اصحاب آن را حفظ و به تواتر نقل کرده اند."

قرآن کتاب انسان سازی است که به منظور هدایت، تأمین سعادت دنیا و آخرت و فراخوانی انسان ها به عبودیت و بندگی خدا نازل شده است. در این کتاب همه چیزهایی که مورد نیاز انسان در هدایت وی می باشد، بیان شده است: "ولا رطب و لا یابس إلا فی کتاب مبین". از سوی دیگر قرآن اختصاص به زمان و مکان نداشته و برای همه زمان ها و انسان ها آمده است. امام صادق(ع) فرمود: "خدا قرآن را برای یک زمان و یک مردم قرار نداد، بلکه در هر زمانی جدید و نزد هر ملتی تا روز قیامت تازه است."

قرآن به دلیل این که کتاب جامعی است، به مباحث دنیا و آخرت پرداخته است؛ زیرا در آموزه های دینی، دنیا و آخرت از هم جدا نبوده، بلکه مکمل یکدیگرند. از سوی دیگر انسان ها برای شناخت عالم آخرت نیاز به راهنما دارند. و قرآن بهترین راهنما است که در خصوص معادشناسی انسان ها را راهنمایی نموده و سیمایی از آخرت و آینده جهان و انسان را بیان کرده است. قرآن به تنها راهنمای انسان ها در معادشناسی است که بهترین راهنما و راهبر در مسایل سیاسی و اجتماعی و فرهنگی می باشد؛ از این رو امام علی(ع) همگان را به بهره گیری از دستوره های قرآن فرا خواند و پیامبر اسلام(ص) نیز

همگان را سفارش نمود که هرگاه در مسایل سیاسی و اجتماعی و ... دچار مشکل شدند، به قرآن رجوع کنند:

"فإذا التبست عليكم الفتن كقطع الليل المظلم عليكم بالقرآن فإنه شافع مشفع و ماحلّ مصدّق و من جعله أمامه قاده إلى الجنة و من جعله خلفه ساقه إلى النار و هو الدليل يدلّ على خير سبيل و هو كتاب فيه تفصيل و بيان و تحصيل و هو الفصل ليس بالهزل و له ظهرٌ و بطنٌ فظاهره حكم و باطنه علم. ظاهره أنيق و باطنه عميق؛ هر گاه آشوب ها چون شب تار شما را فرا گرفت، به قرآن رو آورید [و بدان چنگ زنید] زیرا شفیعی است که شفاعتش پذیرفته است [درباره کسی که بدان عمل کند] و گزارش دهنده ای است از بدی ها که گفته اش [درباره آن کس که بدان عمل نکرده] تصدیق شده است. هر کس آن را پیشوای خود قرار دهد، به بهشت رهبری کند و هر که [از آن پیش افتد] و آن را پشت سر خود قرار دهد، به دوزخش کشاند. قرآن راهنمایی است که به بهترین راهها راهنمایی کند، و کتابی است که در آن تفصیل و بیان تحصيل [= دست آوردن حقایق] می باشد و جدا کننده [میان حق و باطل] است. شوخی و سرسری نیست. برای آن ظاهر است و باطن، پس ظاهرش حکم و دستور است و باطنش علم و دانش. ظاهرش جلوه و زیبایی دارد و باطنش ژرف و عمیق است." (1)

متأسفانه به رغم آن که قرآن نقش بنیادی در تأمین سعادت دنیا و آخرت انسان ها دارد، ولی هنوز به تمام دستورها و قوانین حیات بخش آن عمل نشده و قرآن مهجور است، چنان که در قرآن تصریح شده است:

"قال الرسول يا ربّ إنّ قومی اتخذوا هذا القرآن مهجوراً؛ رسول خدا [در پیشگاه خداوند] عرضه داشت: بار الها! تو آگاهی که امت من این قرآن را رها کردند." (2)

گرایش انسان ها به قرآن بدان جهت است که قرآن کلام خداوند است و دستورهای آن ریشه در فطرت انسان داشته و از عوامل تحریف مصون مانده است.

از سوی دیگر قرآن از نظر فصاحت و بلاغت در حد بالایی قرار دارد، چنان که در صدر اسلام، مشرکان به رغم آن که با پیامبر مخالف بودند و حتی پنبه در گوش خویش می نمودند تا قرآن را نشنوند، سخت تحت تأثیر آیات قرار می گرفتند و اشک می ریختند. معجزه بودن قرآن موجب شد که هم در عصر نزول قرآن و هم بعد از آن کسی نتواند با قرآن مقابله کند: " از میان معجزات و خارق عاداتی که از پیامبر اسلام (ص) صادر شده است، قرآن برترین سند زنده حقایقیت او است... قرآن کتابی است فوق افکار بشر.

کسی تا کنون نتوانسته کتابی همانند آن را بیاورد. این کتاب یک معجزه بزرگ آسمانی است... قرآن یک معجزه گویا است. نیازی به معرفی ندارد. خودش به سوی خود دعوت می کند. مخالفان را به مبارزه می خواند، محکوم می سازد و از میدان مبارزه پیروز بیرون می آید. پس از گذشت قرن‌ها از وفات پیامبر(ص) همانند زمان حیات او، به دعوت خود ادامه می دهد. هم دین است و هم معجزه، هم قانون است و هم سند قانون".

جامعیت و اعجاز قرآن از یک سو و نقش آن در هدایت انسان‌ها و گسترش تمدن بشری از جانب دیگر موجب شده است که انسان‌های حق‌گرا روز به روز به قرآن بیش‌تر رو آوردند.

پی نوشت ها :

1- اصول کافی ، ج 2، ص 596 (کتاب فضل القرآن) .

2- سوره فرقان، آیه 30 .

چه کارهایی انجام دهیم تا شور و اشتیاق تلاوت قرآن در انسان زیاد و تقویت شود؟

یکی از چیزهایی که باعث میشود تا شور و اشتیاق قرآنی در انسان زیاد شده و بیشتر به سمت این کتاب الهی کشیده شود، شناخت و معرفت پیدا کردن به این کتاب الهی است، زیرا هر چه شناخت و معرفت انسان نسبت به قرآن بیش‌تر گاهم‌های بیش‌تری را به سمت آن خواهد برداشت. وقتی انسان با این کتاب الهی مأنوس و آن را تلاوت نماید جاذبه فوق ، فوق العاده آن او را جذب کرده و در جنگ درون، یعنی جهاد اکبر، به او کمک میکند. قرآن برای تقویت اراده انسان و رفع هم‌ها و غم‌ها و اضطراب و نگرانیها بسیار عالی و مفید است و باعث میشود که صفات رذیله در انسان از بین برود، چرا که "شفاء لها فی الصدور" (1) میباشد.

قرآن نور است: "قد جائکم من الله نور و کتاب مبین؛ (2) وقتی قرآن خواندی دلت نورانی میشود. غم و غصه، نگرانی و اضطراب خاطرات از بین میرود، به تو نیرو میدهد و اراده ات را قوی میکند اگر چه معنای آن را ندانی. مهم‌تر از همه این که قرآن مجید بهترین راه را برای انسان نشان داده. و بالاترین هدایت‌ها را در خود دارد؛ زیرا میفرماید: "انّ هذا القرآن یهدی للّتی هی أفوم" (3) در نتیجه وقتی انسان این معانی را بفهمد، به

سوی قرآن کشیده میشود، لذا توصیه ما به شما این است که: اولاً شناخت و معرفت لازم و مفیدی نسبت به این معجزه جاودان پیامبر(ص) پیدا نمایید. ثانیاً زندگانی معصومین (ع) و توصیه و سفارش‌های آن بزرگوار را نسبت به قرآن مجید مطالعه فرمایید تا به عظمت و ارزش این کتاب بیش‌تر پی ببرید. ثالثاً نوارهای قرآنی قاریان بزرگ و مشهور را تهیه و یا گوش فرا دهید تا لذت شنیدن قرآن را از طریق شنیدن و تلاوت کردن به دست آورده و بیشتر به سمت قرآن کشیده شوید. رابعاً؛ جزوات و یا قرآنی که به سی جزء تقسیم شده و به صورت جیبی و یا کیفی در آمده را تهیه نموده و هر روز یکی از آن جزوه‌ها را همراه داشته و از آن تلاوت نمایید و کم‌کم یک جزء را در هر روز مرور بفرمایید با این روش‌ها حتی میتوانید در هر ماه یک ختم قرآن نمایید.

انشاء الله .

پاورقی‌ها:

1 - نمل (16)، آیه 69.

2 - حدید (57)، آیه 16.

3 - اسراء (17) آیه 9.

چگونه می‌توان با قرآن مانوس شد؟ روش‌های پیشنهادی برای حفظ آسان قرآن چیست؟

حفظ قرآن آمادگی و مقدماتی را نیاز دارد که به برخی اشاره می‌شود:

- 1- قصد و اراده: تصمیم اولین محرک هر شخص برای دستیابی به مقامات بالا است. نیت هر فردی در زمینه حفظ قرآن ابتدا فقط باید خدا باشد و با استمداد از عنایت الهی وارد حفظ قرآن شود.
  - 2- پشتکار قوی: اراده و تصمیم جدی وقتی با همت و پشتکار همراه گشت، زمینه ساز پیشرفت و تکامل می‌گردد.
  - 3- توکل به خدا: "من یتوکل علی الله فهو حسبه؛ هر کس به خدا توکل کرد، خدا او را کفایت می‌کند".
- بعد از قصد و نیت خدا جویانه، و تلاش و پشتکار مهمترین عامل موفقیت، توکل به خدا است.
- 4- دعا: برای کسب موفقیت بیشتر در زمینه حفظ قرآن و هر امر دیگری انسان نیازمند

به ارتباط با خدا و راز و نیاز با او است.

عواملی که در سهولت حفظ قرآن مؤثرند:

اموری که حفظ قرآن را آسان می سازند و موجب می شوند که انسان زودتر به مقصد برسد، عبارتند از:

1- قرآن انتخابی: انتخاب یک نوع قرآن معین با چاپ مرغوب، عامل مؤثری در سهولت و افزایش سرعت حفظ است.

2- برنامه ریزی دقیق و منظم: عالم چون نظم دارد، هستی و بقا دارد. خداوند نظم آفرین، اهمیت نظم را در دستگاه آفرینش با تعبیرات مختلفی بیان کرده است و از این طریق انسان را به داشتن نظم و رعایت میزان و عدالت (که به معنی نظم و قرار دادن هر چیزی در جایش می باشد) دعوت کرده است.

اگر در همه امور زندگی، مخصوصاً در فعالیت های علمی و حفظ قرآن و برنامه روزمره دقیق و حساب شده و منظمی وجود داشته باشد، زودتر و آسان تر می توان به هدف رسید و شاهین پیروزی را به پرواز در آورد.

وقت و شرایط مناسب را خود انسان باید به وجود آورد، نه این که در انتظار پیش آمدن فرصت ها بنشیند.

در برنامه ریزی نکاتی را باید مدنظر قرار دارد، از جمله:

1- مبنای برنامه ریزی صفحات قرآن باشد، نه آیات، چون طول آیات یکسان نیست.

2- حفظ قرآن در برنامه هر روز باید قرار گیرد و هیچ وقت از آن تخلف نشود.

3- برای این که برنامه ریزی با واقعیت های زندگی هماهنگ باشد لازم است در برنامه، حداقل فاصله زمانی برای حفظ در نظر گرفته شود، ولی حداکثر آن مشخص نباشد تا برنامه قابل انعطاف گردد.

4- برای این که حفظ از عمق بیشتری برخوردار باشد و دیرتر از خاطر انسان برود بهتر است برنامه حفظ را در چهار مرحله در هر شبانه روز تنظیم نماید:

مرحله اول، با دقت و تمرکز به آیات نگاه می کنیم.

مرحله دوم: با دقت بیشتر و با توجه به ترجمه و معنای آیاتی که باید حفظ کنیم، می نگریم.

مرحله سوم: شروع می کنیم به حفظ کردن.

مرحله چهارم: خود آزمایی. بهترین زمان برای خود آزمایی پیش از خوابیدن است آن چه را که در روز حفظ کرده ایم. شب پیش از خواب از خود امتحان می گیریم.

3- زمان مناسب: مسئله زمان را از دو جهت باید در نظر داشت:

اولاً: در ساعات ثابت و معینی باشد. همان گونه که هنگام فرا رسیدن شام یا ناهار به علت ترشحات معده، احساس گرسنگی می کنیم، یعنی معده خود را برای دریافت غذا آماده ساخته است، اگر حفظ مطالب نیز در زمان و ساعت مشخصی انجام گیرد، حافظه انسان به تدریج خود را آماده پذیرش آیات جدید می نماید.

ثانیاً: ساعات معین برای حفظ و مطالعه را چه زمانی انتخاب کنیم؟

بی گمان یکی از مناسب ترین وقت ها برای حفظ و مطالعه، ساعات شروع روز است که ذهن بعد از استراحت شبانه، آمادگی بیشتری برای فعالیت دارد. تجربه ثابت کرده است که سحرگان و صبحگاهان بهترین زمان برای فعالیت های علمی و حفظ است. مشکل بیداری با مقاومت چند روزه حل می گردد و بعد از چند روز لذت و شیرینی سحر خیزی را تحصیل خواهد نمود.

بعد از صبح و سحر، هر زمانی که انسان آمادگی و شرایط لازم را برای حفظ داشته باشد، مناسب ترین زمان است.

4- مکان مناسب: برخی از ویژگی های مکان مناسب برای مطالعه و حفظ کردن

عبارتند از:

1- خلوت، ساکت، ساده و بی پیرایه: هر مکانی که در تمرکز حواس اختلاف ایجاد کند، مکان مناسبی نیست.

2- محیط هایی که دارای هواس سالم و آزاد و لطیف باشند و گرایش به برودت و سردی داشته باشد، زیرا های گرم علاوه بر این که کسالت آور و خسته کننده و همراه با خواب آلودگی است، توان حافظه را کاهش می دهد و تمرکز حواس را از بین می برد.

3- نور و رنگ، کافی و متعادل باشد.

4- تمرکز حواس و تقویت اراده: با تقویت اراده، حواس خود را متمرکز کنید، و از نفوذ افکار خارجی و خاطره های تلخ و شیرین که ذهن را به خود مشغول می کند، جلوگیری نمایید.

کلیه عواملی را که می توانند باعث پراکندگی افکار شوند، مثل گرسنگی، تشنگی،

خستگی، اضطراب، نگر داشتن ادرار یا به کسی قول دادن یا انتظار کشیدن از بین ببرد.

5- دوست گیری در حفظ: حافظ قرآن، فردی را که از جهات اخلاقی و رعایت نظم و قول و وعده، اهل رعایت و تقوا است، به عنوان دوست حفظ قرآن برگزیند، و هماهنگ

قرآن را حفظ کنند و زمانی را برای تمرین و پرسش هم دیگر تعیین نمایند.

6- تکرار: هر آیه ای را تا به خوبی حفظ نکرده ایم، برای حفظ آیه بعدی اقدام نکنیم. پس از حفظ کردن، اقلماً پنج بار تکرار کنیم. پس از حفظ پنج آیه، مجدداً هر پنج آیه را با هم تکرار کنید.

هر هفته یک بار آن چه را که در طول هفته حفظ کرده اید، تکرار نمایید و برای این که آیات در ذهنتان استقرار پیدا کنند و هیچ گاه فراموش نشود. هر ماه یک بار آن چره که حفظ کرده اید، تکرار کنید.

چگونه می توانم حافظ قرآن شوم؟

برای حفظ کردن آیات قرآن، روش و راهکارهای مختلفی وجود دارند که این شیوه ها، با توجه به وضع، استعداد و سلیقه افراد تفاوت دارد؛ از این رو نمی توان یکی از روش ها را به عنوان شیوه ایده آل مطرح کرد.

به نظر می رسد یکی از بهترین روش های حفظ آیات قرآن، روشی باشد که ارائه می شود: برای حفظ یک سوره، مخصوصاً طولانی لازم است ابتدا آن سوره به چند دسته از آیات تقسیم شده و هر دسته جداگانه حفظ و به دسته آیات قبلی متصل شود. لازم است آیات مربوط به یک دسته، در یک جلسه حفظ شود. مهم این است که در ذهن حافظ، آن ها در یک دسته و مجموعه قرار گیرد، زیرا با این کار حجم سوره کم تر به نظر می رسد و حافظ تسلط و احاطه کامل تری بر آن سوره خواهد داشت. سعی شود آن دسته آیاتی که برای حفظ کردن انتخاب شده به هم مرتبط باشند؛ به عنوان مثال برای حفظ کردن سوره "نبأ" می توان آن را به سه گروه از آیات تقسیم کرد. بدین ترتیب که آیات اوّل تا شانزدهم که غالباً بیان پدیده های طبیعی است، در دسته اوّل، آیات هفدهم تا سی ام که در وصف قیامت و وضع اهل عذاب است، در دسته دوم و بالاخره تا آخر سوره در دسته سوم قرار گیرند.

حال فرض کنیم برادر یا خواهری طبق یک برنامه تنظیمی و دقیق مقرر کرده در هر روز نیم صفحه از قرآن را حفظ کند، وی ابتدا باید آیات تعیین شده را چندین بار با دقت تمام و آرام تلاوت کند - خصوصاً افرادی که قادر به قرائت قرآن با رعایت تجوید و لحن زیبا هستند، می توانند آیات را به صورت تحقق و با دقت روی کلمات و نیر حرکات، تلاوت نمایند- زیرا این کار علاوه بر این که بعداً مانع از اشتباه حفظ کردن

کلمات و حرکات می گردد، باعث آشنایی اجمالی با آیات نیز می شود که عامل مهمی در تسهیل حفظ آن ها است.

البته دفعات تکرار با توجه به قدرت حافظه هر شخص و نیز سخت یا آسان بودن آیات فرق می کند، برخی شاید با سه بار خواندن یک آیه نه چندان طولانی آن را به خاطر بسپارند، ولی برخی دیگر احتیاج به تمرین بیشتری دارند. طبیعتاً با چندین بار خواندن آیه - که البته به قصد حفظ کردن و همراه با توجه و تأمل کافی است - مقدار زیادی از کمالات آن در ذهن جای می گیرد، لیکن هنوز آیه مزبور کاملاً جای خود را در ذهن نیافته است، بنابراین باید آیه را بدون استفاده از قرآن و با کمک گرفتن از حافظه بخواند. احتمالاً در این هنگام حافظ به اشکالاتی برخورد خواهد کرد و تعدادی از کلمات و حروف را به یاد نخواهد آورد، زیرا هنوز احاطه کامل بر تمامی کلمات پیدا نکرده است. از این رو باید در هر قسمت که متوقف شد و نتوانست کلمه مورد نظر را در ذهن خود بیابد، به قرآن رجوع و آن کلمه را جست و جو کرده، به ذهن بسپارد و به همین ترتیب در مورد بقیه آیات عمل کند تا بتواند آن ها را به طور کامل و به راحتی از حفظ بخواند. پس از آن هر آیه را حداقل پنج بار از حفظ تلاوت کند تا مطمئن شود که آن را خوب به خاطر سپرده است.

آن چه در این قسمت اهمیت دارد این است که حافظ قادر باشد آیه محفوظ را روان و راحت قرائت کند، نه با دشواری و اشکالات مجدد.

توصیه بسیار مهمبنده به شما هنرجوی محترم برای حفظ این است که تا آیه ای را به صورت کاملاً متقن و مستحکم حفظ نکرده، هیچ گاه سراغ آیه بعدی نرود. عدم رعایت این نکته حتماً مشکلاتی را ایجاد خواهد کرد. حال بعد از حفظ آیه اولی و اطمینان از صحت و استواری حفظ می تواند سراغ آیه بعد برود و آنرا به طریقی که ذکر شد، حفظ کند. پس از به خاطر سپردن کامل آیه، اکنون بر می گردد به آیه قبل و آن را از حفظ می خواند تا ببیند آیا می توان آن را هم چنان خوب و روان بخواند یا این که در این فاصله اشکالاتی ایجاد شده است؟ در صورت برخورد با اشکال، آن مورد را برطرف کرده، سپس آیه اول و دوم را با هم از حفظ تلاوت می کند. بعد از این مرحله، حفظ آیه سوم را شروع کرده و پس از اتمام آن همان گونه که در بالا ذکر شده، آیه دوم و سوم را با یک دیگر خوانده، به خاطر می سپارد. همین طریق را در باقی مانده آیات به کار می برد تا این که تعداد آیات تعیین شده به طور کامل حفظ شود.

حال لازم است چندین بار همه آیات حفظ شده را از حفظ بخواند و اگر به

اشکالاتی برخوردار، با مراجعه به قرآن آن موارد را اصلاح کرده، به ذهن بسپارد. تأکید می شود حافظ علاوه بر حفظ کردن هر آیه به تنهایی باید ترتیب آیات را نیز با کمال دقت به خاطر بسپرد، زیرا در غیر این صورت ممکن است تک تک آیات را حافظ باشد، ولی نتواند آن ها را به ترتیب و پشت سر هم بخواند. توضیح این که در حفظ کردن آیات متوسط و یا طولانی باید هر چند کلمه از آیه را مثلاً هر سه یا چهار کلمه را جدا از قسمت های دیگر حفظ کرد و سپس هر قسمت را به قسمت های قبل از آن وصل کرد تا آیه تمام شود. برای روشن شدن این مطلب، یک آیه متوسط (از نظر طول آیه) را به عنوان مثال مطرح کرده، روش فوق را درباره آن به کار می بندیم. آیه 23 از سوره مبارکه جاثیه: "فرايت من اتخذ الهه هويه..." ابتدا قسمت اول را تکرار، همراه با دقت و تمرکز کافی حفظ می کنیم: "فرايت من اتخذ الهه هويه..." (تکرار) تا به خوبی حفظ شود. حال به قسمت بعدی می رسیم: "واضله الله على علم..." (تکرار) تا این که حفظ شود.

چرا قرآن می خوانیم و چرا در کشور ما به قرآن عمل نمی شود؟

در مورد بخش اول پرسش شما کارآموز محترم باید گفت: قرآن سخن خداوند با انسان و دواى درد بشریت است و اگر انسانی بخواهد بداند که سخن خدا با او چیست، به قرآن مراجعه می کند و آن را می خواند. در عین حال قرائت قرآن، اهمیت دادن به آیات الهی، انس با قرآن و آشنائی با آن، محفوظ ماندن قرآن از خطر تحریف، یافتن درسهای زندگی در قرآن و بکارگیری آن است.

تلاوت واقعی قرآن آن است که انسان، معبود رادر آن مشاهده نماید. مرحله نازله مشاهده معبود آن است که در صفحه ضمیر و قلب عابد، چیزی جز علاقه به معبود نباشد. و انسان می تواند به خوبی تشخیص دهد که آیا در قلبش چیزی جز خدا هست یا نه؟

امام سجاده (ع) فرمود "لَو مات مَن بَيْنَ المَشْرِقِ وَ المَغْرِبِ لَمَّا اسْتَوْحِشْتَ بَعْدَ اُنْ يَكُونُ القُرْآنَ مَعِيَ" (1) "اگر همه مردمی که بین مشرق و مغرب عالم وجود دارند از بین بروند و کسی روی زمین نباشد و من تنها باشم، چنانچه قرآن با من باشد هرگز احساس وحشت نمی کنم."

یا اگر همه کافر شوند، احساس ترس نمی کند، زیرا مرگ حقیقی همان مرگ روح

است و انسان کافر حقیقتاً مرده است. از نظر قرآن کسانی زنده اند که دین خدا را قبول کنند "لَيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقُّ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ" (2)

تلاوت قرآن نیز عبادت است و حکمت عبادت آن است که انسان عابد، معبود را در ضمیر خود مشاهده کند. طی این راه نیز محال نیست بلکه شرایط، آداب و احکامی دارد. برای این که به مرحله مشاهده معبود راه یابیم باید تا می توانیم بر چشم و گوش خود کنترل داشته باشیم، هر کس باید مواظب باشد که جز وظیفه شرعی چیزی انجام ندهد محیط کار و محیط منزل را با غفلت از خدا آلوده نسازد.

وقتی انسان قرآن تلاوت می کند، آن گاه که صاحب کلمات آن را با چشم دل مشاهده کرد، به حکمت تلاوت قرآن رسیده است.

در مورد بخش دوم سوال متذکر می شویم:
عواملی که در حال حاضر موجب گشته که قرآن آن گونه که باید مورد توجه نباشد به شرح زیر است:

1- نشناختن جایگاه قرآن؛ بسیاری از مردم قرآن را کتابی مقدس میدانند و آن را برای مراسم و قسم خوردن به کار میبرند، ولی از نقش اصلی قرآن که نقش هدایتی و کاربردی در زندگی و زوایای مختلف آن است غافلند.

2- سیاستها و تبلیغات استعماری؛ از جمله عوامل غفلت مردم از کتاب خدا، مشغول شدن ذهن آنها به القائنات و برنامه‌هایی است که دنیاپرستان در سراسر جهان تولید کرده و به مغزها وارد میکنند از قبیل فیلم‌ها، نوشته‌ها و دیگر مشغولیت‌های ذهنی.

3- بیان نشدن بسیاری از حقایق و معارف قرآن از سوی برخی از مبلغان؛ از همین رو انگیزه کافی برای توجه مردم به قرآن ایجاد نمیشود.

4- تفاوت زبان و مشکل فهم آیات قرآن؛ نوع مردم خواهان آن هستند که متن خوانده شده را بفهمند و اگر متنی را بخواند که از آن چیزی درنمیآید کمتر به آن رغبت نشان میدهد. در مورد قرآن مجید برای کسانی که آشنا به ادبیات عرب نیستند این مشکل وجود دارد.

5- گنجانده نشدن قرائت و فهم قرآن به صورت جدی و با روش‌های جذاب در برنامه‌های درسی.

6- تحریف حقیقت شفاعت اهل بیت در میان مردم عامی شیعه، با این خیال که شفاعت اهل بیت ما را کفایت می کند، از برنامه عملی اسلام و قرآن در زندگی فاصله گرفته و غافل شدند.

حال باید چه کار کرد که قرآن وارد متن زندگی ما شود و آمال و کردار ما مطابق با آموزه های قرآنی باشد؟

با توجه به شواهد و دلائل عقلی و نقلی، انسان در زندگی خود یک مسافر است و قرآن راهنمای انسان در این سفر است. هر یک از آیات قرآن دربر دارنده پیامی است که در حکم علائم راهنما و هشداردهنده در این راه است.

بدیهی است کسی که راه نیفتاده و قصد حرکت ندارد، علائم راهنمایی برای او بیمعنا و نامفهوم است، نظیر کسی که هیچ گاه در عمر خود رانندگی نکرده و از علائم راهنمایی و رانندگی هیچ برداشت صحیحی ندارد.

انسانی که با حقیقت اصلی خود انس ندارد و نیازهای وجودی عالی خود را به خوبی نیافته است، انسانی که اهل خلوت و اندیشه و تفکر نیست، هیچ گاه مسافر بودن خویش و ضرورت راهنما و راهبر را درک نخواهد نمود.

میزان بهره‌گیری انسان از قرآن متناسب با ظرفیت وجودی اوست و این ظرفیت به اختیار خود انسان قابل توسعه و گسترش است.

با توجه به نکات بالا برای بهره‌مندی هر چه بیشتر از برکات و انوار قرآن موارد زیر میتواند مؤثر باشد:

1- در گام نخست انس هر چه بیشتر با آیات قرآن لازم است و برای رسیدن به این مقصود تلاوت روزانه حداقل 50 آیه از سوی ائمه اطهار(ع) سفارش شده است.

2- مطلب مهمی که در روایات مورد تأکید واقع شده، تدبر و تفکر در معانی آیات است و قرائت بدون تدبر فاقد آثار و برکات در مرتبه عالی و مورد انتظار است.

3- در تلاوت قرآن، به بایدها و نبایدها و دستوراتی برمیخوریم، یکی از راههای عملی استفاده از نور قرآن آن است که انسان در هر روز با خود قرار گذارد که به این بایدها و نبایدها و دستوراتی که در حین قرائت با آن برخورد کرده عملی نموده و پایبند باشد تا تدریجا به زیور زیبای آیات الهی آراسته شود.

4- ائمه اطهار(ع) و علمای بزرگوار همواره توصیه نموده‌اند که حرکت را باید با عمل به آنچه میدانیم شروع کنیم و همین عمل به دانسته‌ها، باعث پیدایش آگاهی و معرفت تازه و رشد و ترقی آدمی خواهد شد.

پی‌نوشت‌ها:

1. اصول کافی، ج 2، ص 602.

2. سوره یس، آیه 70.

چرا سفارش شده برای انسان ها محضر فقط سوره یاسین و صفات خوانده شود؟ خواندن سوره های ذکر شده چه تأثیری به حال افراد محضر دارد؟

با مراجعه به تفاسیر درباره فضیلت سوره یاسین آمده است: هر کس سوره یاسین را بخواند و خدا را به وسیله آن اراده کند، مورد آمرزش خداوند قرار می گیرد و در برابر این قرائت، اجر کسی که دوازده مرتبه قرآن را خوانده باشد، به او اعطا می شود، و چه بسا اگر مریضی نزد او سوره یاسین قرائت شود، به عدد هر حرفی از این سوره، ده ملک از ملائکه الهی جلوی روی او صف می کشند و برای او از درگاه خدا استغفار می کنند و هنگام قبض روح او حاضر می شوند و او را تشییع جنازه می کنند و بر بدن او نماز میت اقامه می کنند و هنگام دفن او حاضر می شوند. چه بسا مریضی در حالی که در سكرات موت باشد و این سوره را قرائت کند یا این که این سوره نزد وی قرائت شود، رضوان خازن بهشت با شربتی از بهشت نزد وی می آید و به او از آن شربت می نوشاند و با نوشیدن این شراب بهشتی می میرد، در حالی که سیراب هست و سیراب برانگیخته می شود. [1] نیز در روایتی از پیامبر (ص) نقل شده است که سوره یس، خواننده آن را خیر دنیا و آخرت عنایت می فرماید و از او بلاهای دنیا و ترس های آخرت را دفع می کند و از صاحبش هر شری را دفع می کند... [2].

درباره تأثیر و فضیلت سوره صفات، اُبی بن کعب از پیامبر اکرم (ص) نقل می کند: "هر کس سوره صفات را قرائت کند، به عدد هر جنّ و شیطان به او ده حسنه پاداش اعطا خواند شد و از تردیدها و وسوسه های شیاطین دور خواهد شد. علاوه بر این که از شرک مبراً خواهد گشت. نیز دو ملک محافظ وی که از او حفاظت می کنند، در روز قیامت شهادت خواهند داد که شخص قاری نسبت به مرسلین و رسولان الهی مؤمن بوده است."

در روایتی حسین بن علا از امام صادق (ع) نقل می کند: "هر کس سوره صفات را در هر روز جمع قرائت کند، محفوظ از هر آفتی خواهد بود و در حیات دنیوی هر بلایی از او دفع خواهد شد. نیز رزق و روزی او در دنیا وسیع تر از حال حاضر او خواهد

شد". تا جایی که امام (ع) فرمود: "هر کس در روز جمعه یا شب آن بمیرد در حالی که در روز جمعه آن را قرائت می کرد، خدا او را شهید مبعوث خواهد کرد و او را شهید از دنیا خواهد بُرد و او را به همراه شهدا در درجه ای از درجات داخل بهشت خواهد کرد". [3]

پاورقی:

[1] تفسیر مجمع البیان، ج 7_8، ذیل سوره یس چاپ شرکت معارف اسلامی، تاریخ چاپ 1339 ش .

[2] همان، ذیل سوره یس، ص 413.

[3] تفسیر مجمع البیان، ج 7_8، ص 436، اوّل سوره صافات، چاپ شرکت معارف اسلامی، 1339 ش.

کسی که قرآن را بخواند و فکرش به قرآن نباشد و ثواب آن را به شخصی که از دنیا رفته هدیه کند، آیا هدیه به آن شخص می رسد؟

کامروز محترم: در آموزه های دینی هم به تلاوت قرآن اهمیت داده شده و هم برای تلاوت قرآن شرایط خاصی بیان شده است. پیامبر اسلام (ص) در خصوص اهمیت تلاوت قرآن فرمود: "أعبد الناس أكثرهم تلاوة للقرآن؛ (1) عابد ترین مردم کسی است که بیشتر تلاوت قرآن کرده باشد".

یکی از شرایط قرآن خواندن آن است که با توجه و تدبر و تفکر به معانی، قرآن خوانده شود؛ زیرا کلام خداوند است و خواندن آن نوعی صحبت کردن با خدا بوده و لازمه آن این است که به معنای کلمات قرآن و آیات توجه شود؛ از سوی دیگر فهم معانی قرآن نقش بنیادی در زندگی انسان دارد. هرگاه انسان معانی بلند قرآن را بفهمد، زندگی خویش را بر اساس آن نظام مند نموده و مسیر پر فراز و نشیب زندگی را با موفقیت طی می کند؛ از این رو در دستوره های دینی سفارش شده است که به معنای آیات توجه شود. اسلام تدبر در آیات را تشویق کرده و وعده ثواب و پاداش داده است. پیامبر (ص) فرمود: "هر کس برای تحصیل رضای خدا و فهم دین قرائت قرآن کند پاداش و ثواب وی همانند پاداش و ثواب همه فرشتگان است". (2)

با توجه به مطالب مذکور، باید تلاوت قرآن بر اساس تدبر باشد، ولی اگر با تدبر نباشد، و ثواب آن را به کسی هدیه کند، ثواب به روح آن شخص می رسد، زیرا صرف تلاوت

نمودن آیات قرآن نیز از ارزش و ثواب برخوردار است.

پاورقی:

1- متقی هندی، کنز العمال؛ ج 1، ص 510.

2- اعلام الدین، ص 426، به نقل از آثار الصادقین، ج 17، ص 291.

گفته شده اگر کسی سوره حمد را در حال راه رفتن یا ایستاده بخواند، مبتلا به پادرد می شود. آیا این مطلب صحیح است و مدرکی دارد؟

شکی نیست که قرآن کلام خدا و دارای عظمت و قابل تکریم و تمجید و احترام است. بر انسان ها لازم است آن را احترام کنند و به دستورهای آن عمل کنند و اهانت به قرآن حرام است. اما باید دید اهانت به قرآن چیست؟ آیا اهانت به قرآن آثار و عقوبت ها و مجازات های دنیوی دارد؟ روایات زیادی درباره تکریم و احترام به قرآن وارد شده و به تلاوت و خواندن آن تشویق کرده است.

در کتاب محجه البیضا آمده که: در تورات چنین نوشته شده است: "ای بنده من، آیا حیا نمی کنی وقتی که نامه ای از دوستت به دست ما رسید؛ اگر در مسیر جاده در حال راه رفتن باشی، به احترام آن می نشینی و آن را باز می کنی و با دقت فراوان در تمامی حروف و کلمات آن دقت می کنی و آن را می خوانی، ولی این قرآن (تورات) کتاب و نامه ای از جانب من است که به تو رسیده، ولی از آن اعراض می کنی و در آن دقت نمی کنی! آیا من کمتر از بعضی دوستان هستم؟!". [1]

سپس در آن کتاب بابی در آداب ظاهری تلاوت ذکر شده و آمده است.

1- قاری قرآن با وضو باشد.

2- ایستاده و بر هیئت ادب و آرامش باشد و یا نشسته رو به قبله باشد.

3- سرش را پایین انداخته باشد.

4- چهار زانو ننشیند و تکیه نکند و بر هیئت و شکل متکبران ننشسته باشد و نشستن او مانند نشستن شاگردی در برابر استادش باشد.

فیض کاشانی(ره) در تفسیر الصافی فرموده: برای تلاوت قرآن آدابی دیگری است که برخی از آن ها ظاهری است، مانند طهارت و گفتن "اعوذ بالله من الشیطان الرجیم" و تعظیم و احترام به قرآن و خواندن دعا در اول و آخر تلاوت. برخی از آداب باطنی

است مانند حضور قلب و تدبر و فهمیدن و خالی کردن ذهن از چیزهایی که مانع فهم قرآن می شود و خود را مخاطب قرآن قرار دادن مثل این که کلام را مستقیماً از خدا می شنود و خدا با او حرف می زند.[2]

البته خوب است انسان در هر حال به یاد خدا باشد، یا ذکر خدا کند و این ذکر می تواند با خواندن سوره ای از قرآن باشد، به خصوص این که در بعضی موارد خواندن سوره حمد در حال حرکت آمده، مثلاً در حال حرکت انسان می تواند نماز مستحبی بخواند، یا هنگامی که در وسیله ای مانند ماشین سوار است، که در نماز مستحبی سوره حمد نیز هست.

پاورقی :

[1] محجه البيضاء، ج 2، ص 219.

[2] تفسیر الصافی، ج 1، ص 73؛ تفسیر المیزان؛ تفسیر فخر رازی.

آیا قرآن واقعا از سوی خدا است ؟

کار آموز محترم در جواب سوال شما باید بگویم : پیامبران برای این که ثابت کنند از طرف خدا مأموریت دارد و حرفشان حرف خدا است، نه حرف بشر ، کاری می کنند که هیچ کسی غیر از آنان که از طرف خداوند قدرت می یابند، نتوانند آن کار را بکنند و نام این کار معجزه است. پیامبر اسلام ؟ افزون بر معجزه های دیگر مانند "شق القمر" ، "دو نیم شدن ماه" و تسبیح گفتن سنگ ریزه ها در دست مبارک حضرت ، معجزه ای دارد جاویدان که تا قیامت باقی است و آن عبارت از قرآن است که با اعجازش هم پیامبری حضرت محمد (ص) را ثابت می کند و هم معجزه بودن خود را به اثبات رسانده است . قرآن با تمام صراحت بیان کرده است که هر کس ادعا دارد قرآن ساخته و پرداخته بشر است ، لااقل یک سوره گر چه سوره ای یک سطری مانند سوره کوثر با بیورد.1 دشمنان از صدر اسلام تاکنون نتوانستند به مبارزه طلبی قرآن پاسخ دهند و تا ابد هم نخواهندتوانست . الان سرسخت ترین دشمن اسلام ، یهودیان صهیونیست هستند که از تمام امکاناتشان برای نابودی اسلام استفاده می کنند، لیکن تاکنون نتوانسته اند حتی یک سطر مثل قرآن را بنویسند.

قرآن مجید از جهات گوناگون معجزه است. دو نمونه را ذکر می کنم : یکی جنبه فصاحت و بلاغت است. قرآن از فصاحت و بلاغتی برخوردار است که از عهده بشر خارج است. از این رو عرب زمانی رسول خدا (ص) که در فصاحت و بلاغت و در

شعر و ادب تخصص بلکه نبوغ داشت، وقتی در برابر قرآن قرار گرفت و در فصاحت آن دقت کرد، به معجزه بودن آن پی برد و اظهار عجز و ناتوانی نمود. روی همین اعجاز فصاحتی قرآن، عده‌ای از آنان وحی بودن قرآن را پذیرفته و نبوت پیامبر اسلام را تصدیق نمودند، و این خود بزرگترین دلیل بر اعجاز قرآن است و ثابت می‌کند که آوردن کتابی مثل قرآن از دایره قدرت بشر بیرون است.

دیگری این که همه قبول دارند رسول خدا (ص) امی یعنی درس نخوانده بود، ولی با وجود این، کتابی آورد به نام قرآن که پر است از معارف عقلی و دقایق علمی و فلسفی، به طوری که این کتاب افکار فلسفه و دانشمندان را به خود جلب کرده و متفکران شرق و غرب عالم را مبهور و متحیر ساخته و این خود از جنبه‌های اعجاز کتاب الهی است. 2.

---

1 بقره (2)، آیه 23 و 24.

2 سیدابوالقاسم خویی، البیان (ترجمه)، ج 1، ص 73 و 82

حسن امان اللهی

1387

منبع : <http://www.porsojoo.com>